

SKUPLJAČI ETNOGRAFSKE I FOLKLORISTIČKE GRAĐE IZ DALMACIJE U RUKOPISNIM KOLEKCIJAMA ZbNŽO-A I MATICE HRVATSKE POHRANJENIM U ETNOLOŠKOM ZAVODU HAZU U ZAGREBU

IVANA POLONIJO I LUKA ŠEŠO

Etnološki zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Hebrangova 1, 10000 Zagreb
luka@ief.hr

UDK: 39:398(497.5-3 Dalmacija)

Pregledni rad
Primljeno: 15.09.2002.
Prihvaćeno: 29.12.2002.

Ovim se prilogom prikazuje etnološka i folkloristička građa iz Dalmacije u rukopisnim kolekcijama Zbornika za narodni život i običaje (ZbNŽO) i Matice hrvatske (MH) pohranjenim u Etnološkom zavodu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Zagrebu. Riječ je o 144 zbirke koje se odnose na rukopisnu građu iz Dalmacije od ukupno 640 rukopisa koji čine spomenutu rukopisnu Zbirku Etnološkog zavoda HAZU.

Ključne

riječi:

Dalmacija/etnografija/folkloristika/skupljači/rukopisna građa

UVOD

Od samog početka svojega djelovanja, Jugoslavenska, odnosno Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti usmjeravala je svoj rad prema istraživanju hrvatske povijesti, jezika, ali i narodnog života i običaja. Tako je već 1888. godine u Akademiji osnovan "Odbor za sabiranje spomenika tradicionalne literature", koji danas djeluje pod nazivom "Odbor za narodni život i običaje." Odbor je osnovan na poticaj Franje Račkog,¹ prvog predsjednika Akademije, s ciljem da se bavi "prikupljanjem i proučavanjem etnografske građe".

Takva namjera nije bila tek posljedica vizionarskih promišljanja akademika Franje Račkog, već je proizašla iz zanimanja koje je za našu tradicijsku kulturu postojalo i u

---

¹ Kao povijesničar i pobornik Strossmayerova jugoslavizma Franjo Rački je već prigodom osnivanja Akademije isticao važnost izučavanja "narodopisa". Prema njegovu su mišljenju sazreli svi uvjeti za rad na tom području te je kao primjer isticao rezultate koje su u tome postigle druge europske akademije.

prijašnjim razdobljima. Ovdje se u prvom redu misli na zanimanje humanistiĖkih pisaca za tradicijsku kulturu pojedine sredine.

PoĖetkom 19. stoljeća etnologija se u Europi poĖinje konstituirati kao samostalna znanost. Istodobno s razdobljem hrvatskoga narodnog preporoda i sa željom za ujedinjenjem pokrajina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, jaĖa zanimanje za poznavanje vlastitoga naroda. Ilirci (Vraz, TopaloviĖ, Gaj, KukuljeviĖ, BabukiĖ, Kurelac, IliĖ-OriovĖanin) predano su prikupljali narodne pjesme i ostalu folklornu graĖu, a preporodno razdoblje nadahnulo je nekoliko znaĖajnih etnografskih djela, meĖu kojima se u Dalmaciji istiuĖ *ObiĖaji kod Morlakah u Dalmaciji* Šime Ljubića (Zadar, 1846.) te nedovršeno djelo Franje Carrare *La Dalmazia descritta* (Zadar, 1846.).

Preporodno razdoblje općenito je obiljeŖeno nastojanjima Hrvatske da se ujedini, pri Ėemu dolazi do hrvatsko-ugarske nagodbe 1868., koja izaziva negodovanje i stvara dualizam meĖu strankama. Zbog podijeljenosti u društveno-politiĖkim odnosima u zemlji i zbog, za Hrvatsku nepovoljnih nacionalnih meĖuodnosa u široj regiji, do ujedinjenja dolazi tek nakon Prvoga svjetskog rata (proglašenjem DrŖave Slovenaca, Hrvata i Srba 29. listopada 1918.). Tako i razjedinjenoj Dalmaciji teŖnja za pripojenjem jaĖa prije ujedinjenja, odnosno istodobno s poĖecima pisanja na narodnom jeziku i prikupljanja baštine.

Društveno-politiĖke prilike oblikovale su znaĖajan dio konteksta za nastanak dvaju najvaŖnijih poziva za prikupljanje etnografske graĖe u Hrvatskoj, a time i u Dalmaciji: inicijativa Matice hrvatske za skupljanje narodnih pjesama iz 1877. godine te *Osnova za sabiranje i prouĖavanje graĖe o narodnom Ŗivotu* Antuna Radića, objavljena u drugom svesku *Zbornika za narodni Ŗivot i obiĖaje juŖnih Slavena* 1897. godine.

U okviru zajedniĖkog projekta Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, pod nazivom **Etnološka i folkloristiĖka graĖa HAZU: obrada i kritiĖko objavljivanje**, u mjesecu oŖujku 2001. zapoĖeli smo s radom na graĖi pohranjenoj u rukopisnom arhivu Odbora za narodni Ŗivot i obiĖaje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Taj se rukopisni arhiv sastoji od tri veće kolekcije: Zbirke narodnih pjesama — Matićine kolekcije; Stare zbirke i Nove zbirke ZbNŖO.²

ZBIRKA NARODNIH PJESAMA (MATIĖINA KOLEKCIJA)

Zbirka narodnih pjesama (MatiĖina kolekcija), koja sadrŖi 207 rukopisa, najstarija je kolekcija a potjeĖe iz ostavštine Matice hrvatske. Skupljana je od sredine devetnaestoga stoljeća i dijelom je objavljena u antologiji od deset knjiga "Hrvatske narodne pjesme", koju je Matica hrvatska poĖela objavljivati 1896. godine.

² Sve tri rukopisne kolekcije popisane su u radu Zorice Šimunović-PetriĖ: "Popis rukopisa u arhivu Odbora za narodni Ŗivot i obiĖaje" u *Spomen-spis povodom obiljeŖavanja stogodišnjice postojanja i rada Odbora za narodni Ŗivot i obiĖaje JuŖnih Slavena u sastavu Jugoslavenske akademije 1888-1988*, posebna izdanja JAZU, Zagreb, 37-67.

U pripremi je novi dopunjeni popis rukopisnih kolekcija.

Sve svoje rukopisne zbirke Matica hrvatska je dala 1952. na čuvanje Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu.³

Građa u rukopisnim zbirkama Matice hrvatske nastala je na inicijativu Matice krajem 70-ih godina 19. stoljeća za skupljanje narodnih pjesama, a velikim je dijelom odraz europskog, točnije njemačkog romantizma (Herder, Goethe) na našim prostorima. Misao vodilja bila je upravo želja da se prikupljanjem narodnih pjesama istima da važnost, odnosno da se narodnom pjesmom uputi na ljepotu "narodne duše" i pokaže da narodna pjesma također pripada (usmeno) književnosti. Pritom ne čudi što je prikupljena građa redigirana već i tijekom skupljanja, a posebice u pripremi za objavljivanje.

U Matičinoj kolekciji rukopisnih zbirki 54 se odnose na Dalmaciju, te građa iz Dalmacije čini četrdeset posto ukupne objavljene građe *Hrvatskih narodnih pjesama*, odnosno oko dvadeset i pet posto ukupne rukopisne građe. Riječ je uglavnom o prostoru južne Dalmacije, a od zastupljenijih lokaliteta ističu se okolica Splita, Dubrovnik i okolica te otok Hvar. Nekoliko je zbirki iz zaleđa, i to u prvom redu iz okolice Imotskoga (**Grgić, Ivičević, Vrdoljak**).

Zbirka je, dakako, iznimno vrijedna kao cjelina, ali ipak možemo istaknuti najvažnije rukopise. Zbirka **Andre Murata** (498 str.) iz Luke na otoku Šipanu (iz 1886.) priređena je kao kritičko izdanje i objavljena kao 1. knjiga nove edicije Matice hrvatske Rukopisna baština, jer je stjecajem okolnosti bila uspoređena s izvornikom prije, sada već, dvadesetak godina. Međutim, to nije tako s drugim dragocjenim zbirkama s dubrovačkog područja. Riječ je o zbirkama ovih skupljača: **Glavić** (1865.-1887.), 2210 str.; **Lazzari** (1889.), 75 str.; **Ljubidrag** (1892.), 294 str.; **Marković** (1892.-1893.), 186 str.; **Milas** (1888.), 179 str.; **Mostahinić** (1892.), 104 str.; **Palunko** (1860.-1862. i 1869.-1871.), 171 str.; **Svilokos** (1885.-1886.), 124 str. i **Vodopić** (1871.), 145 str. Ove dubrovačke zbirke sadrže **ukupno 3986 stranica**. Uz već objavljenu Muratovu svakako su među najljepšima zbirke Palunka, Glavića, Markovića i Mostahinića. Namjera nam je sve te zbirke prirediti za tisak.

Matičina kolekcija sadrži i takozvane hvarske zbirke, koje je posebno obradio Olinko Delorko.⁴ Rukopisnih zbirki Matice hrvatske s otoka Hvara ima ukupno osam, a riječ je o sljedećim skupljačima: **Angjelinović** (1889.), 195 str.; **Bervaldi-Lucić** (1892.), 123 str.; **Ivančić** (1886.), 208 str.; **Ljubić** (1845.-1847.), 623 str.; **Nališ** (1885.), 118 str.; **Novak** (1885.?), 60 str.; **Ružević** (1878.-1881.), 115 str.; **Tadić** (s.a., vjerojatno prve godine 20. stoljeća), 84 str.

Miroslav Alačević također je prikupio i nekoliko vrijednih pjesama koje pripadaju otoku Hvaru, ali važnost njegove kolekcije iz 1888. leži upravo u raznorodnosti, ali i cjelovitosti (područje koje obuhvaća uključuje Makarsko primorje,

³ Pod vodstvom akademika Vinka Žganca pedesetih godina 20. stoljeća 160 zbirki je prepisano za potrebe Instituta za narodnu umjetnost (sada Instituta za etnologiju i folkloristiku), gdje su i danas pohranjene.

⁴ Objavljene su u knjizi *Narodne pjesme otoka Hvara (prema zapisima osmorice sabirača Matice hrvatske u devetnaestome stoljeću)*, Čakavski sabor, Split 1976.

Dubrovnik, Neretvansku, Vrgorsku, Imotsku i Omišku krajinu, Perast, Boku kotorsku te brojne otoke toga područja). RijeĀ je o jednoj od najvaŹnijih i najveĀih zbirki (1240 str.), Źto ju je Miroslav AlaĀeviĀ prikupio zajedno s **Antom Franjinom AlaĀeviĀem**, a koju svakako treba prirediti i objaviti.

Narodne pjesme u zbirkama veĀinom su raznorodne, pa se stoga ističe rijetka tematska zbirka broj 135 raznih skupljaĀa u kojoj se nalaze prijepisi junaĀkih pjesama o KraljeviĀu Marku, ili pak nekoliko zbirki u kojima su prikupljene samo takozvane Źenske pjesme (**KapiĀ, Novak**), ili pak one koje razlikuju junaĀke od Źenskih pjesama (**GrgiĀ, MarkoviĀ, TadiĀ**).

Istaknimo ovdje joŹ nekoliko vrijednih i pouzdanih skupljaĀa: **BaniĀ** (1881.-1885.), 441 str.; **BanoviĀ** (1902.-1906.), 160 str. (BanoviĀ je davao rukopisne priloge i Matici hrvatskoj i za ZbNŹO, odnosno, odazvao se na oba poziva pa ga nalazimo u sve tri velike kolekcije rukopisnog arhiva ONŹO); **IviĀeviĀ** (1861.), 172 str.; **LucianoviĀ** (1884.-1890.), 104 str.; **OstojiĀ** (s.a.) 910 str.; **PavlinoviĀ** (1860.-1875.), 3306 str. (jedna od najvaŹnijih zbirki jer pokazuje raznorodnost koju je PavlinoviĀ zagovarao kao prikaz JuŹnih Slavena; u zbirci se nalaze zapisi raznih skupljaĀa koji su slali graĀu PavlinoviĀu); **Tommaseo** (1840.), 3 zbirke: 116 str., 886 str. i 1351 str.; **Āuka** (1886.), 116 str. (kazivala mu je Matija ŹeŹelja, koju je 50 godina kasnije snimio O. Delorko).

VeĀ je letimiĀnim pogledom na zbirke pohranjene u MatiĀinoj kolekciji lako ustvrditi da unatoĀ bogatstvu prikupljenih narodnih pjesama kontekst pjesama najĀeŹe potpuno izostaje, kao i podaci o kazivaĀima. ObjaŹnjenje leŹi u Āinjenici da je MatiĀina antologija *Hrvatskih narodnih pjesama* nastala istodobno sa ZbNŹO, u kojemu je zapravo kontekst pjesama. Pritom izostanak konteksta u MatiĀinoj kolekciji naglaŹava nastojanja da se dokaŹe knjiŹevna vrijednost narodnih pjesama koje tautologijskim izborom tako dobivaju status knjiŹevnosti. MeĀusobno upotpunjavanje dviju (odnosno triju) velikih kolekcija opravdava njihovo danaŹnje zajedniŹtvo: kolekcije se meĀusobno proŹimaju.

STARA ZBIRKA ZbNŹO

Stara zbirka (1888.-1945.) sadŹi rukopise pisane za *Zbornik za narodni Źivot i obiĀaje juŹnih Slavena*, a potjeĀe iz doba uredniŹtva Antuna RadiĀa i Dragutina BoraniĀa. Uz Novu zbirku ova kolekcija predstavlja rad Odbora za narodni Źivot i obiĀaje, koji je od svojeg osnutka 1888. godine do 2000. godine priredio za objavljivanje 54 knjige *Zbornika za narodni Źivot i obiĀaje juŹnih Slavena*.

Rukopisi pohranjeni u Staroj zbirci najveĀim dijelom nisu objavljeni u *Zborniku*. RijeĀ je, dakle, o nizu veĀih ili manjih monografija, pa tako iz ove kolekcije potjeĀe graĀa za monografiju *Otok* u Slavoniji **Josipa LovretiĀa**, Źupe Poljica u Dalmaciji **Frane IvaniŹeviĀa**, graĀa **Luke LukiĀa** za Posavinu kraj Broda, za jaskansko Prigorje **Vatroslava RoŹiĀa**, za Lobar u Hrvatskom zagorju **Josipa Kotarskog**, za RunoviĀe u Imotskoj krajini graĀa **fra Silvestra KutleŹe**, za Vrbnik na Krku **Ivana Źica**, itd.

Zbirka sadrži 262 rukopisa, od 48 iz Dalmacije. Zastupljeni su doista raznorodni lokaliteti, s naglaskom na južnu Dalmaciju, odnosno prostor od Splita do Dubrovnika (Split, Makarska, Zastrog, poluotok Pelješac, Kaštela, Poljica, Podgora, Dobranje na Neretvi, Vrgorac, Dubrovnik, Konavle, Cavtat, Župa dubrovačka, otoci: Šipan, Korčula, Mljet). Također, kao važan element za komparativnu obradu građe nalazimo detaljno obrađene lokalitete dalmatinskoga zaleđa, odnosno sjeverne Dalmacije (Imotski, Runovići, Knin, Obrovac, Bukovica, Velebit, Ravni kotari, okolica Nina i Zadra).

Iako danas imaju punu dokumentarnu vrijednost, rukopisi pohranjeni u Staroj zbirci, kao i oni iz preostalih dviju kolekcija Arhiva, dosad nisu bili adekvatno obrađeni. Stoga je prigodom izdvajanja građe koja se u Staroj, ali i Novoj zbirci odnosi na Dalmaciju, u nekim rukopisnim zbirkama bilo prilično teško raspoznati je li riječ o dijelovima objavljenog ili neobjavljenog rukopisa. Također, obzirom da se čini da niz rukopisnih zbirki nedostaje iz kolekcije, treba točno odrediti koji su rukopisi objavljeni, a potom vraćeni autoru. Drugim riječima, ne smije se zaboraviti da je sam korpus zbirki ZbNŽO veći od broja zbirki koje su fizički pohranjene u Arhivu ONŽO. Tako, primjerice, kad je riječ o Dalmaciji, treba detaljno obraditi rukopis monografije Vladimira **Ardalića Bukovica**, koji je dijelom objavljivan u ZbNŽO. Čini se da se danas u rukopisnoj zbirci nalaze samo dijelovi neobjavljenog rukopisa, ali to tek treba precizno utvrditi. Slično je i s **Ivaniševićem** monografijom *Poljica*, gdje se čini da su kao rukopisi pohranjeni tek objavljeni fragmenti.

Istaknimo još nekoliko iznimno važnih skupljača čiji su rukopisi pohranjeni u više zbirci koje treba detaljno obraditi: **Banović** (5 zbirki; važan autor iznimno širokih interesa, posebno se zanimao za Kačića), **Vuković** (1 zbirka u 3 sveska; također iznimno raznorodni rukopisi), **Vuletić-Vukasović** (3 zbirke; važan u prvome redu za područje Dubrovnika), **Zorić** (1 zbirka; bavio se okolicom Nina i Zadra).

Rukopisi četiriju ženskih skupljačica iz Dalmacije (**Nike Balarin**, zbirka broj 50, **Pavlina Bogdan-Bijelić**, zbirke 107a-e i 245; **Ljubica Šarac** i **Katica Skander** u zbirci broj 177) također su uključeni u Staru zbirku, od kojih svakako treba istaknuti rad **Pavline Bogdan-Bijelić** koji se, na žalost, gotovo nikad ne spominje kao velika monografija, unatoč svojoj veličini i važnosti (ne smijemo zaboraviti na fotografije koje su važan dio ove zbirke). Građu iz njezina rukopisa nesumnjivo treba detaljno obraditi.

Nakon naglog odlaska Antuna Radića s mjesta urednika ZbNŽO na njegovo mjesto dolazi Dragutin Boranić, koji je u prvome redu zadužen za objavljivanje folklorističke građe, pa tako u Staroj zbirci (unatoč paralelnoj Matičinoj kolekciji) nalazimo i narodne pjesme (**Šarac & Skander**, **Škarica**, **Štuk**, **Vlaičević**).

NOVA ZBIRKA ZbNŽO

Nova zbirka nastaje nakon 1945. godine. i do danas se obogatila pristiglim rukopisima. U njoj su zbirke koje odražavaju i suvremeno stanje te društvene promjene nakon Drugoga svjetskog rata. Za razliku od Stare zbirke, koja obiluje velikim

monografijama, u Novoj se zbirci skupljaĀi u prvom redu bave uĀim temama. TakoĀer, u Novoj su zbirci zastupljene i etnologija i folkloristika (za dalmatinsko podruĀje: **AndriĀ, BanoviĀ, Őetka, Macan, MarinkoviĀ, Őoljan, SentiĀ**), s obzirom da Matičina antologija *Hrvatske narodne pjesme* posljednji put izlazi godine 1942. Do promjena dolazi i u sadrĀaju objavljenih radova u ZbNĀO jer je naglasak na radovima iz podruĀja antropogeografije, a graĀa se sve rjeĀe priprema za tisak. S druge strane, istraĀivaĀi se poĀinju okupljati oko novoosnovanoga Instituta za narodnu umjetnost, Āiji rad ukljuĀuje iscrpno terensko istraĀivanje i obradu graĀe, a temeljna se graĀa skupljaĀa, Āiji se manji rukopisi nalaze u Novoj zbirci (**Macan, Delorko, Stepanov, Źganec**), pohranjuje u današnjem Institutu za etnologiju i folkloristiku.

Izneseni podaci odnose se, dakako, i na graĀu s dalmatinskoga podruĀja. RijeĀ je o 42 rukopisne zbirke odukupno 171, a tiĀu se prije svega otoka (IŹ, Dugi otok, Ugljan, Pašman, Murter, Zlarin, Hvar, KorĀula, Mljet, Őipan, Lopud). IstiĀe se i okolica Dubrovnika (Konavle, Cavtat, Dubrovnik, Boka kotorska, Źupa dubrovaĀka), iako su zastupljene sve dalmatinske regije pa i zaleĀe (Sinj i okolica).

Nova zbirka ne sadrĀi velike monografije, ali se Āini da bi rukopisne zbirke nekih autora (dalmatinskog podruĀja) mogle biti i tako obraĀene. RijeĀ je o sljedeĀim autorima: **BaĀiĀ-Grlica** (4 zbirke o Blatu na KorĀuli), **Bubica** (2 zbirke o Dugom otoku), **Carev** (2 zbirke o Kaštel Gomilici).

Nova zbirka donosi i rukopise 7 Źenskih skupljaĀica, a to su: **Olga BlaŹeviĀ-AntiĀiĀ, Katica BoŹkoviĀ, Vesna ĀulinoviĀ-KonstantinoviĀ, Marijana GuŹiĀ, Marija Lanza, Olga StaŹiĀ-OŹtriĀ** i **BoŹena ŹivkoviĀ**.

ARHIV/BIBLIOTEKA BALTAZARA (VALTAZARA) BOGIŹIĀ U CAVTATU

Na posljetku, u skladu s naslovom ovoga rada koji se odnosi na etnografe iz Dalmacije, valja spomenuti i BogiŹiĀev arhiv/biblioteku u Cavtatu, Āija je krovna organizacija upravo Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

Na samom poĀetku djelovanja Jugoslavenske (danas Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti 1867. zakljuĀeno je da se zapoĀne s prikupljanjem i objavljivanjem spomenika pisanog i obiĀajnog prava juŹnih Slavena, za Źto je bio zaduŹen akademik Baltazar BogiŹiĀ.

Nakon mnogih istraĀivanja, koja su Akademijini Ālanovi vodili po naŹim poznatijim bibliotekama i arhivima u Dalmaciji, Dubrovniku, Veneciji i ostalim veĀim srediŹtima, uvidjelo se da nije dovoljno iskljuĀivo na taj naĀin prouĀavati graĀu o narodnom Źivotu i obiĀajima. U tom pogledu uĀinio je vaŹan korak Baltazar BogiŹiĀ sa svojim djelom *Zbornik sadašnjih pravnih obiĀaja u JuŹnih Slovena*. Djelo je rezultat brojnih odgovora na *Upitnik*, koji je BogiŹiĀ sastavio kako bi skupio Źto veĀu i precizniju graĀu mnogih suradnika s juŹnoslavenskih prostora. Na *Upitnik*, koji je sadrĀavao 352

pitanja stizali su odgovori iz Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Bugarske, ali najviše iz Hrvatske, pa, prema tome, i Dalmacije.

Osim građe iz *Upitnika* Baltazar Bogišić je za svoga djelovanja skupio obilnu rukopisnu građu iz raznih regija i različite tematike.

U obradu građe u okviru projekta Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Instituta za etnologiju i folkloristiku namjeravamo uključiti i golemu Bogišićevu rukopisnu građu koja je pohranjena u Cavtatu u 36 ovećih kutija.

Ta je građa iznimno zanimljiva upravo etnolozima, filolozima i povjesničarima, a kada bude obrađena, bit će dostupna čitavoj hrvatskoj znanstvenoj i stručnoj javnosti.

ZAKLJUČAK

Uz naše sudjelovanje na projektu **Etnološka i folkloristička građa HAZU: obrada i kritičko objavljivanje** povod nastanku ovoga rada jest i činjenica da količina građe u Arhivu koja se tiče Dalmacije nije zanemariva. Riječ je o 144 zbirke od ukupno 640 rukopisa. Sve opće karakteristike triju kolekcija odnose se i na korpus građe iz Dalmacije, od nastanka do stanja u kojemu smo rukopise zatekli. Skupljači su se u svim zbirkama s velikim entuzijazmom upuštali u ispitivanje, odražavajući razdoblja, u Europi već minulog romantizma koji se na našim prostorima još uvijek potvrđivao. Pozivima na skupljanje odazivali su se u prvom redu svećenici, učitelji i drugi pismeni ljudi (primjerice poštari ili liječnici) koji su dobro poznavali govor kraja. Ipak, kada je riječ o običajima, nerijetko su se upuštali u vlastite redukcije u komentarima i opisima. Unatoč tomu građa je danas neprocjenjive vrijednosti, prije svega jer je posrijedi jedina hrvatska etnografska i folkloristička građa gdje se, prema podacima u rukopisima, sa sigurnošću može tvrditi da su zapisi stari dvjestotinjak godina. S druge strane, etnolozi, antropolozi i folkloristi imaju uporište u takvoj vjerodostojnoj građi jer je dobrodošla za komparativnu obradu s vlastitim terenskim istraživanjem i zapisivanjima. Problem može biti jedino odnos prema tradiciji jer se građa ne smije upotrebljavati bez svijesti o tome kako mi "današnji" čitamo davne, "ondašnje" zapise. U svakom slučaju, zaštitom i obradom te iznimno vrijedne građe omogućit će se i radovi o tradicijskoj kulturi, objavljivanje hrvatskih etnografskih monografija, komparativno proučavanje usmene književnosti, sastavljanje antologija narodnih pjesama, te priprema za tisak različitih rukopisnih zbirki.⁵

---

⁵ Izdavanje obrađene rukopisne građe zamišljeno je, prije svega, u već postojećim edicijama: 1. ZNŽO — Akademijina publikacija (koja izlazi s manjim i većim prekidima od 1896.); 2. Matica hrvatska: rukopisna baština (serija je pokrenuta 1996.)

**RUKOPISNE ZBIRKE KOJE SE ODOSE NA PODRUĀJE DALMACIJE
U KOLEKCIJI MATICE HRVATSKE**

AlaĀeviĀ, Ante Franjin i AlaĀeviĀ Miroslav, profesor MH 177a-c

Narodne pjesme 1 i 2; Pismar narodni

Hrvatska: Dalmacija: Makarsko primorje, Neretvanska, Vrgorska, Imotska i Omiška
krajina, Dubrovnik, Perast., Crna Gora: Boka kotorska

1240 str.

AlaĀeviĀ, BaniĀ, BišĀan, BudisavljeviĀ, MH 135a-c

BuliĀ, CiganoviĀ, DeliĀ, DeĀeliĀ, IvanĀiĀ,

Jelušić, KlariĀ, LucijanoviĀ i Ljubidrag

Prijepisi junaĀkih pjesama o KraljeviĀu Marku

Hrvatska: Dalmacija; Istra; Primorje; Lika; Slavonija; Srijem. Bosna i Hercegovina.

MaĀarska: PeĀuh

1200 str.

AngjelinoviĀ, Miho MH 1

Zbornik Mihe AnĀelinoviĀa - 100 junaĀkih i ŀenskih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: SuĀuraj na otoku Hvaru

1889.

195 str

BaniĀ, Filip MH 2

Narodne pjesme iz Donjeg Doca i Srijana (Poljica).

Hrvatska: Dalmacija: Poljica: Donji Doc, Srijani

1881.-1885.

441 str.

BanoviĀ, Stjepan (uĀitelj) MH 39

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: okolica Vrgorca, Kotezi

1902.-1906.

160 str.

Bervaldi-LuciĀ, Luka MH 49

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar

1892.

123 str., 1 pismo

BuliĀ, Ivan MH 81

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Kaštela

1885.

48 str.

Čuka, Jakov (Čedomil, Jakša) MH 56

Sbirka narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: okolica Zadra

1886.

116 str., 1 pismo

Glavić, Baldo Melkov MH 31

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika, otok Šipan

1865.-1885.

203 str.

Glavić, Baldo Melkov MH 138

Narodne pjesme o Kraljević Marku

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika

1887?

181 str.

Glavić, Baldo Melkov MH 179a-i

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Šipan, otok Korčula, otok Lopud, otok Mljet, otok Lastovo, Dubrovnik, Konavle

1865.-1887.

4766 str.

Glavić, Vrbanić, Bunjevac, Ljubidrag, Kučera, Strohal, Milićević, Klarić MH 25c

Junačke pjesme (prijepis III)

Hrvatska: Dalmacija: otok Korčula, otok Mljet, otok Šipan, otok Lopud, otok Lastovo, otok Hvar; Lika. Bosna i Hercegovina: Hercegovina

1865.-1887.

744 str.

Grgić, Bartuo MH 181

Narodne pjesme junačke, diklice ol' ženske i šaljive

Hrvatska: Dalmacija: okolica Imotskog

1885.

168 str.

Ivančić, Anibal MH 5

Zbornik Anibala Ivančića s otoka Hvara 1886.

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar, Bogomolja

1886.

208 str.

Ivičević, Stjepan MH 6

Zbirka narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: Imotski, Poljica

1861.

172 str., 1 pismo

Jelušić, Odić, Ikić, Barišić, Strohal, Smičiklas, Raić, Damić MH 17

Narodne pjesme i pripoviedke

Hrvatska: sjeverni Jadran: okolica Rijeke; Istra; jeverozapadna Hrvatska: Žumberak,

Karlovac; Slavonija: okolica Broda na Savi; Dalmacija: Sinj. Bosna i Hercegovina:

Travnik, okolica Dervente, okolica Dubice

1886.-1895.

840 str.

Jelušić-Štrkov, Ernest MH 196

Narodne pjesme iz Sinja

Hrvatska: Dalmacija: Sinj

1886.-1887.

61 str.

Kapić, Juraj MH 70

Ženske narodne pjesme - Teče voda Tekelija

Hrvatska: Dalmacija: Makarsko primorje

s.a.

27 str.

Ljubić, Glavić, Vrbanić MH 25d

Junačke pjesme (prijepisi IV)

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar. Bosna i Hercegovina

1845.-1847., 1885.

491 str.

Ljubić, Simun MH 161a-b

Pjesme narodne

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar, Starigrad

1845.-1847.

623 str.

Ljubidrag, Nikola MH 9

Narodne pjesme sabrao u Dubrovniku Nikola Ljubidrag

Hrvatska: Dalmacija: Dubrovnik, Konavle

1892.

294 str.

Lucianović, Melko MH 36

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Lastovo, Dubrovnik

1884.-1870?

104 str.

Mahanović, Andrijašević, Pihlerović, Sabljar MH 191

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Makarska; Turopolje, Samobor

1843.

671 str.

Marković, Krsto MH 141

Zbirka junaĀkih i ŀenskih narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika

1892.-1893.

143 str.

Matijaca, Antun (uĀitelj) MH 112

Lipa ti je Rat i ŀupa gornja. MeĀtar Cipiković i Kate MrgudiĀa

Hrvatska: Dalmacija: KaĀtela

s.a.

10 str.

Milas, Matej (profesor) MH 105

Hrvatske narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika i Stona

1885., 1893.

200 str.

MioĀić, KaĀić, Ivan (uĀitelj) MH 7

Hrvatske narodne pjesme (junaĀke i ŀenske)

Hrvatska: Dalmacija: Brist kraj Makarske

1886.

482 str., 2 pisma i "pripominak" sabiraĀa

MostahiniĀ, Antun MH 46

Zbirka narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: okolica Cavtata

1892.

115 str.

Murat, Andro (slušalac bogoslovije) MH 40

Nekoliko narodnih pjesama koje se pjevaju u Luci Šipanskoj kod Dubrovnika

Hrvatska: Dalmacija: Luka Šipanska kraj Dubrovnika

1884-1885.

216 str., 1 pismo

Nališ, Rinald MH 12

Zbornik R. Nališa - Hrvatske narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Sućurje, Bogomolja na otoku Hvaru

1885.

118 str.

Novak, Ivan MH 52

Ženske pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Vrbanja na otoku Hvaru

1885?

60 str.

Ostojić, Mate MH 14

Ženske, šaljive, koledarske itd. narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Brač: Grabovac, Medov Dolac, Postira, Poblja, Nerežišće,

Sumartin

1880.-1883.

456 str.

Ostojić, Mate MH 178

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Brač. Crna Gora: Boka kotorska

910 str.

Palunko, Vinko (biskup) MH 139

Pjesme

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika, Šipan. Bosna i Hercegovina: Hercegovina

1860.-1871.

129 str., 2 pisma

Pavlinović, Mihovil (svećenik) MH 28a-d

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija; Slavonija; Srijem. Bosna i Hercegovina. Makedonija

1860.-1875.

3306 str.

Pavlinović, Mihovio MH 143

Hrvatske narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Šibenik, Makarska, Drniš, Imotski, Knin, Duvno, Buna, Kupres, Vranjic, Metković

1840.-1875.

545 str.

Perićić, Božo, uĉenik gimnazije MH 72

Hrvatske narodne pjesme. Poslovice.

Hrvatska: Dalmacija: Sukošan kraj Zadra

1880.

48 str.

Pletikosić, Martin, uĉitelj i općinski perovoĊa MH 185

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: okolica Trogira i Splita, otok Braĉ

1889.

356 str.

Radica, Vjekoslav MH 53

Pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Split, Veli Varoš

s.a.

110 str., 1 pismo

RuĖević, Petar MH 18

Narodne pjesme, sakupio na hvarskom otoku doktor Petar RuĖević

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar, Starigrad

1878.-1881.

115 str.

Sriemac, Andrija MH 149

Sbirka narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: Split; Slavonija: Dišnik kraj Garešnice; Srijem; Lika

1888.-1898.

60 str.

Svilokos, Andrija (gimnazijalac) MH 32

Hrvatske narodne pjesme iz okolice Dubrovnika

Hrvatska: Dalmacija: Visočani, Smokovljani

1884.-1886.

101 str.

Štuk, Niko (župnik) MH 146

Lipo ti je roblje zarobljeno

Hrvatska: Dalmacija: poluotok Pelješac

1886.

22 str., 1 pismo

Tadić, Juraj MH 116

Versi naravski (16 žesnkih pjesama)

Hrvatska: Dalmacija: Starigrad na otoku Hvaru

s.a.

84 str.

Tommaseo, Nikola MH 34

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: najviša okolica Šibenika

1840.

116 str.

Tommaseo, Nikola MH 172

Narodne pjesme iz Dalmacije

Hrvatska: Dalmacija

oko 1840.

886 str.

Tommaseo, Nikola MH 183

Zbornik

Hrvatska: Dalmacija

1351 str.

Tripalo, Juraj (učitelj) MH 118

Oj, divojko roso moja (10 ženskih pjesama)

Hrvatska: Dalmacija: Dicmo kraj Splita

1877.-1890.

4 str., 1 pismo

Uredništvo "Pučki list", Split MH 132

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija

1892.

350 str.

Vijolić, Đuro, biskup MH 158a-b

Narodne pjesme I i II

Hrvatska: Dalmacija: Konavle

1887.-1890.

762 str.

VodopiĀ, Vice (bogoslov) MH 22

Pjesma o Sekulu

Hrvatska: Dalmacija: Dubrovnik, Cavtat, Smokovljani kraj Stona

1871.

112 str.

Vrdoljak ImoĀanin (fratar) MH 199

SnopiĀ narodnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: dalmatinski otoci, Imotski

1848.

78 str.

Źuvela, Ivan (pravnik) MH 65

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Vela Luka na otoku KorĀuli

1892.

21 str.

*** MH 136

Rukopis I. knjige *MatiĀinih Hrvatskih narodnih pjesama*

Hrvatska: Dalmacija: dalmatinski otoci; Primorje; Istra; Lika; Hrvatsko zagorje, Źumberak; Slavonija. Bosna i Hercegovina. Slovenija. MaĀarska: PeĀuh

1888.-1896.

1679 str.

RUKOPISNE ZBIRKE KOJE SE ODNOSE NA PODRUĀJE DALMACIJE U STAROJ ZBIRCI ZBNŹO

AntiĀiĀ, Petar SZ 44

GraĀa iz sela Igrane

Hrvatska: Dalmacija: Makarsko primorje, Igrane

1898.

87 str.

ArdaliĀ, Vladimir, zemljoposjednik SZ 34

Bukovica

Hrvatska: Dalmacija: sjeverna

1897.-1901.

350 str.

BaĀiĀ, Petar; Kaer, Petar, sveĀenik SZ 10

Odabiranje puĀkog kralja u Makarskoj i Primorju

Hrvatska: Dalmacija: Makarska; Primorje
1927?
3 str., 1 pismo

Balarin, Nike, učiteljica SZ 50

Čaramanije
Hrvatska: Dalmacija: Konavle
s. a.
8 str.

Banović, Stipe SZ 117

Sv. I: 1. Krsna slava gornjoprivorskih Kačića; 2. Kako sam tražio Kačićevu narodnu pjesmu pa našao priču o Kačiću
Sv. II: 1. Kačićeva poezija prema narodnoj; 2. Govorena u Kačićevim pismama; 3. Kačićevi zapisci, dopisci, pripisci i upisci; 4. Kačićevi opisi; 5. Humor i ironija; 6. Kačićeve pisme po sadržaju; 7. O Kačićevim narodnim pismama; 8. Trag dviju bugarštica, što se nalaze u rukopisu koje se nalaze u JAZU u Zagrebu, na dvjema Kačićevim pjesmama
Hrvatska: Dalmacija: Makarsko primorje: Zaostrog
1920.
103 str. (Sv. I: 8 str. str., Sv. II: 95 str.)

Banović, Stipe SZ 118

Narodne pjesme, riječi, imena životinja, ljekovitih trava
Hrvatska: Dalmacija
1884.-1919.
125 str.

Banović, Stipe SZ 239

Različiti radovi, prilozi, ulomci
Hrvatska: Dalmacija: Zaostrog
1919.
239 str., 3 fotografije

Banović, Stipe; Antunović, fra Ivan SZ 119a-b

119a: Pisma fra Petru Antunoviću;
119b: 1. Dva pisma don Ivana Antunovića; 2. Nešto o don Ivanu Antunoviću; 3. Kako je kod jednog samostana nadmudrio laik gvardijana (pjesma u narodnom duhu, I. Antunović ju je malo prepravio i modernizirao); 4. Zamjena guslarica u četiri otpjeva, napisao don Ivan Antunović
Hrvatska: Dalmacija
1884.-1891., 1902.-1919.
125 str. (119a: 19 str., 119b: 106 str.)

Banović, Stipe, učitelj SZ 116

Praznovjerice

Hrvatska: Dalmacija: Zaostrog

1918.

43 str.

Bijelić, Antun, poštanski činovnik SZ 112

Narodne poslovice i rijeĀi

Hrvatska: Dalmacija: Imotska krajina?, Kninska krajina?, Zaostrog?

1892.-1902.

134 str.

Bjelovučić, dr. Nikola Zvonimir SZ 242

Narodni život i obiĀaji na poluotoku Ratu Pelješcu

Hrvatska: Dalmacija: Pelješac

1910.

164 str., 8 str. popisa pjesama, 51 fotografija

Bogdan - Bijelić, Pavlina SZ 245

Poslovice

Hrvatska: Dalmacija: Cavtat, Dubrovnik, Konavle

1907.

315 str.

Bogdan - Bijelić, Pavlina, učiteljica SZ 107a

Etnografska graĀa iz Konavla

1. Konavle po *Osnovi*; 2. Zadrudna kuĀa; 3. DomaĀin i domaĀica; 4. Majka; 5. Manjice ili manjgure; 6. Źene; 7. Momci i ljudi u Konavlima; 8. Kmetovi; 9. Zapostati; 10. Stimaturi i stimaturina; 11. Kmetski ustanak; 12. Bratovštine; 13. Raboš; 14. Krsno ime; 16. BoŹiĀ i Uskrsenje; Varin dan u Konavlima; 24. Praznovjerje; 28. Muzika i ples; 29. Korot ili crnina; 30. Berba ili trganje; 31. Kupus ili menestra zelena; 32. Zaruke; 37. Veliki pir; 38. Lijekovi; 40. Starinski ili mrki vez; 41. Današnji vez; 42. Preskakanje preko ognja; Anagrafa 1899.-1900. ; dio Zdravice; Cavtajska radnja iz slame; Poslovice

Hrvatska: Dalmacija: Konavle

1904.- 1907.

328 str., 26 fotografija i 14 uzoraka narodnog veza

Bogdan - Bijelić, Pavlina, učiteljica SZ107b

1. Praznovjerja; 2. Konavoska nošnja; 3. Konavle; 4. Separat Zorice PetriĀ: "Źivot i rad Pauline Bogdan BijeliĀ"; 5. Konavoski vez; 6. Varia: 6.1. Neka imena u Konavlima; 7. Zaruke, dar, ugovor, Źenidba, prvijenci i babine na Obodu. Objavljeno 1914. u *Koledaru pokrajinskog muzeja za narodni obrt i umjetnost* u Splitu; 8. 1. Konavoska zdravica; 8.2. Veliki pir; 8.3. Separat iz ZbnŹO Źenidba; 8.4. Konavoska zdravica, zabiljeŹio Ivan

Supilo, štampano u Dubrovniku 1867; 9. Poslovice, praznovjerje (raznovrsna građa); 10. Varia; 11. Varia

Hrvatska: Dalmacija: Konavle
1904.-1907.

1) 80 str.; 2) 50 str. i crteži; 3) 32 str.; 5) 52 str. i slike; 6.1) Varia i 1 fotografija stećka;
8.1) 11 str., 1 pismo; 8.2) 63 str. 8.4) 17 str. 9) 80 str. raznovrsne građe

Bogdan - Bijelić, Pavlina, učiteljica SZ 107c

1. Konavle - Riječi koje nema u rječnicima ili koje ne odgovaraju pravome značenju; 2. Zagonetke; 3. prilozi

Hrvatska: Dalmacija: Konavle
1904.-1907.

1) 174 str.; 2) 51 str.; 3) 80 fotografija, 45 crteža, 1 pismo, 1 opis konavoskog mrkog veza 83 str.)

Bogdan - Bijelić, Pavlina, učiteljica SZ 107d

Varia

Hrvatska: Dalmacija: Konavle
1904.-1907.

4 fotografije, 54 uzorka veza, 1 karta Konavala

Bogdan - Bijelić, Pavlina, učiteljica SZ 107e

Varia

Hrvatska: Dalmacija: Konavle
1904.-1907.

5 listova s fotokopijama, 2 pisma, časopis *Nada*, Sarajevo, 1.11. 1901.

Carev, Ivan SZ 217

Pjesme i pripovijetke iz Kaštela

Hrvatska: Dalmacija: Kaštela
28 str., 1 pismo

Cetinić, F. SZ 206 (nedostaje rukopis)

Božićni običaji u Blatu na Korčuli

Hrvatska: Dalmacija: Korčula

Cetinić, Franko, Tale SZ 232

Blato na Korčuli

Hrvatska: Dalmacija: Korčula, Blato
s.a.

4 str.

Ergovac, P. SZ 108

Narodni običaji u Donjim Kaštelim

Hrvatska: Dalmacija: Donja Kaštela
s.a.

14 str.

Fulgozi, don Vick o SZ 201

Tradicija u Jesenicama po Gotima i Avarima

Hrvatska: Dalmacija: Poljica

1915.

6 str., 2 pisma

Gudelj, Šimun, franjevac SZ 198

Narodni lijekovi

Hrvatska: Dalmacija

1757. (prijepis iz 1934. pismo iz 1936.)

41 str., 1 pismo

Hovorka, pl. Zderas, Oskar SZ 27

Narodne priče iz pelješkog poluotoka

Hrvatska: Dalmacija: poluotok Pelješac

1897.-1898.

7 str.

Ivanišević, Frano, župnik SZ 101

Poljica

Hrvatska: Dalmacija: Poljica

1901.-1902.

79 str.

Jagić, Vatroslav; Kolendić SZ 6

Raboš - rovaš

s.l. (Dalmacija?)

s.a. (1911?)

17 str.

Jović, Andro SZ 161

Narodni ženidbeni običaji u Župi kod Dubrovnika

Hrvatska: Dalmacija: okolica Dubrovnika, Župa dubrovačka

1902.

22 str.

Jović, Andro SZ 114

Župa dubrovačka po *Osnovi* (narodna nošnja)

Hrvatska: Dalmacija: Župa dubrovačka

1903.

69 str., 1 pismo

Krajač, dr. Ivan SZ 11

Mirila

Hrvatska: Dalmacija; sjeverni Jadran; gorska Hrvatska; Velebit

s.a.

10 str.

Kutleša, fra Silvestar, ųupnik SZ 246

ųivot i obiĀaji u RunoviĀima, jednoj ųupi Imotske krajine
Hrvatska: Dalmacija: Imotska krajina, RunoviĀi
1932.-1937.
775 str., 1 pismo, 5 geografskih karata

Macan, M. Tomislav SZ 218

Zagonetke
Hrvatska: Dalmacija: ųupa dubrovaĀka
1929.-1932.
25 str., 1 pismo

Macan, M. Tomislav, uĀitelj SZ 219

SijeĀenje drva za graĀu
Hrvatska: Dalmacija: otok Mljet
1929.
3 str., 1 pismo

PeriĀiĀ, dr. Borivoje, lijeĀnik SZ 256a-b

GraĀa za medicinsku terminologiju, prikupljena iz seoskoga naroda sjeverne Dalmacije
Hrvatska, sjeverna Dalmacija, Bukovica, Ravni kotari, otoci
s.a.
78 str., 1 pismo

PetkoviĀ, Grgo, seljak SZ 88

Budak - narodni ųivot i obiĀaji
Hrvatska: Dalmacija: Budak, Stankovci, Vrana, Kistanje
1899.-1904.
120 str.

StojanoviĀ, don Ivan SZ 137

RijeĀi, izreke, poslovice tumaĀene talijanski
Hrvatska: Dalmacija
1892.
497 str., 1 pismo

StojkoviĀ, Marijan SZ 229a-c

229a: Rukopis don Milana PavlinoviĀa "Hrvatski svatovi u zagorju srednje Dalmacije"
229b: Rukopis uĀ. Marije MarendiĀ: "Narodni obiĀaji pri zarukama i vjenĀanju u
Jesenicama pod Velebitom (Obrovac);
229c: Rukopis uĀ. Vitomira MarinoviĀa: "Kopanje blaga u Podgori (Dalmacija)
Hrvatska: Dalmacija: Dalamatinska zagora, okolica Obrovca, Jesenica, Podgora
s.a.
12 str. (229a: 6 str; 229b: 3 str; 229c: 3 str.)

Šarac, Ljubica; Skander, Katica SZ 177

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: otok Šipán

s.a.

10 str.

Šeparović, Marko, profesor SZ 214

Hrvatski narodni život i običaji u Veloj Luci na otoku Korčuli

Hrvatska: Dalmacija: otok Korčula: Vela Luka

1934.-1937.

131 str.

Škarica, Mat. svećenik SZ 100a-c

Prilozi k folkloristici

100a: Svadbeni običaji u Dobranjama kod Metkovića

Hrvatska: Dalmacija: Dobranje na Neretvi (100a,100c), Slatine na otoku Čiovu (100b)

1897.

32 str. (100a: 20 str; 100b: 7 str; 100c: 6 str)

Štuk, Niko, župnik u mirovini SZ 193

Narodne pjesmice

Hrvatska: južna Dalmacija

1925.

9 str., 1 pismo

Ujević, Ivan, učitelj SZ 7

Narodni život (po *Osnovi*)

Hrvatska: Dalmacija: Vrgorska krajina

1896.

5 str.

Vlaičević, Ivan SZ 202

Pučka pjesma od 4 grada koja su bila na Muću

Hrvatska: Dalmacija: okolica Muća

1909.

15 str.

Vuković, fra Vice SZ 185a-c

185a: Od 1865. do 1920. - Od poviĀa do pokrova (narodni život, vjerovanja, običaji)

185b: Uspomene mojeg težakluka od godine 1881. do godine 1883. (autorova autobiografija)

185c: TežaĀke kuće ševarete iliti potleušici u Sinjskoj krajini

Hrvatska: Dalmacija: Sinjska krajina, Glavice, Brnaze, LuĀani, Āulini, Radošić

1920.

463 str. (185a 183 str.; 185b: 156 str.; 185c: 133 str., 4 pisma, 1 fotografija)

Vuletić-Vukasović, Vid SZ 204

Ogled dubrovačkih testamenata u Državnom kr. arhivu

Hrvatska: Dalmacija: Dubrovnik

1933.

49 str., 1 pismo

Vuletić-Vukasović, Vid SZ 205

Narodna ženska i muška imena u notarskim testamentima (oporukama) u Dubrovniku od XIII do XVIII v. uz neke znamenitije ljude i trgovce na Balkanu

Hrvatska: Dalmacija: Dubrovnik

1933.

137 str.

Vuletić-Vukasović, Vid, nadučitelj SZ 203

Prilog napomena o kopanju blaga u dubrovačkomu i dalje

(Napomena izvađene iz knjige grčke iz Levanta godine 1736.)

Hrvatska: Dalmacija: Suđurađ na otoku Šipanu, Zaton, Lopud, Dubrovnik, Ston Veliki, Neretva, otok Korčula, Lumbarda

s.a.

49 str.

Zorić, Mate, župnik SZ 8

Narodni život (po *Osnovi*)

Hrvatska: Dalmacija: okolica Nina i Zadra

1897.

305 str.

*** SZ 171

Narodne pjesme

Hrvatska: srednja Dalmacija

s.a.

**RUKOPISNE ZBIRKE KOJE SE ODNOSU NA PODRUČJE DALMACIJE
U NOVOJ ZBIRCI ZBNŽO**

Andrić, Josip NZ 33

120 pjesama s otoka Hvara

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar

1950.

244 str.

Bačić-Grlica, Ante NZ 130

Kumpanija ili druŖba

Hrvatska: Dalmacija: otok Korĉula

1980.

84 str., 1 pismo, 66 tablica crteŖa i fotografija, 37 zemljopisnih karata

Baĉić-Grlica, Ante NZ 131

Iz Blata za Blato (narodne pjesme)

Hrvatska: Dalmacija: Blato na Korĉuli

1983.

181 str., 1 pismo

Baĉić Grlica, Ante NZ 150

Govor otoka Korĉule i drugi materijali

Hrvatska: Dalmacija: otok Korĉula

1983.

176 str., 1 pismo

Baĉić Grlica, Ante NZ 159

Materijali iz Blata na Korĉuli

Hrvatska: Dalmacija: otok Korĉula: Blato

1990.

175 str., 2 pisma

Banović, Stjepan NZ 42

"Glasovitiji" junaci o kojima su se za Kaĉićeva Ŗivota po Dalmaciji pjevale "pisme", "popijevke", "davorije" i "poskoĉice"

Hrvatska: Dalmacija

1953.

63 str.

Banović, Stjepan NZ 104

Narodne pjesme

Hrvatska: Dalmacija: Zaostrog, Donje Sitno

1960.

76 str., 1 pismo

BlaŖević-Antiĉić, Olga NZ 6

Zadruga Cvjetkoviĉ

Hrvatska: Dalmacija: Radoviĉi u Konavlima

1949.

12 str., 4 fotografije, 2 table crteŖa

BoŖkoviĉ, Katica (etnolog) NZ 94

Zbirka Valtazara BogiŖiĉa u Cavtatu

Hrvatska: Dalmacija: Cavtat

1959.
73 str.

Bubica, Marinko (seljak) NZ 133

O prošlosti sela Luka na Dugom otoku
Hrvatska: Dalmacija: Dugi otok: selo Luka
1975.
165 str.

Bubica, Marinko (seljak) NZ 75a-f

Narodni život, obiĀaji, legende, vjerovanja, šale, igre i ostalo na Dugom otoku
Hrvatska: Dalmacija: Dugi otok
1965.
331 str., 1 pismo

Carev, Ivan, P NZ 44

Godišnji i prigodni obiĀaji pod Kozjakom
Hrvatska: Dalmacija: Kaštel Gomilica
1944.-1948.
119 str., 1 pismo

Carev, Ivan, P NZ 93

O, zemljo pradjedova naši!
Hrvatska: Dalmacija: Kaštel Gomilica
1950.
201 str.

Cvitanović, don Vladimir, (župnik) NZ 17

Biranje seoskih kraljeva u Ižu
Hrvatska: Dalmacija: otok Iž
1944.
31 str.

Āulinović-Konstantinović, Vesna, etnolog NZ 105

Izvještaj o radu na terenu Zadra i otoka Paga
Hrvatska: Dalmacija: Zadar, otok Pag
1961.
6 str.

Delorko, Olinko NZ 62

Hrvatske narodne pjesme s Dugog otoka i iz PrviĀ Luke
Hrvatska: Dalmacija: Sali, Āuh, Zaglav, PrviĀ Luka
1956.
49 str.

Delorko, Olinko NZ 85

Popratna riječ i petnaest hrvatskih narodnih pjesama
Hrvatska: Dalmacija: otok Ugljan, otok Pašman
1957.
36 str.

Delorko, Olinko (folklorist) NZ 52

Matija Šešelja
Hrvatska: Dalmacija: Dugi otok
12 str.

Donaldini, Frano, Ženko NZ 107

Bukovica i Ravni kotari - narodni život i običaji
Hrvatska: Dalmacija: Bukovica, Ravni kotari
1902-1961.
222 str.

Furčić, Ivo NZ 145

Zlarinski folklor
Hrvatska: Dalmacija: otok Zlarin
oko 1970.
9 str., 1 pismo, notni materijali

Gušić, Marijana NZ 98

Zbirka čipaka samostana sv. Marije u Zadru
Hrvatska: Dalmacija: Zadar
1959.
75 str.

Ivančević, Vinko NZ 168

Žrvanj za Konjščara
Hrvatska: Dalmacija: otok Korčula
1976.
3 str., 1 pismo autora, 1 slika

Job, dr. Cvijeto NZ 165a-b

Prilog izučavanju pisanica, proslava dana Dubrovačke Republike na dubrovačkim brodovima u 16. stoljeću, dječje pjesme, pripovijetke.
Hrvatska: južna Dalmacija: Dubrovnik, Boka kotorska
s.a.
218 str. (165a: 74 str; 165b: 144 str.)

Lanza, Marija NZ 20a-b

HercegovaĀko Āobanovanje na otoku Őipanu. Ribarske sprave i naĀin ribarenja

Hrvatska: Dalmacija: otok Őipan

1949.-1950.

38 str.

Levak, Őarko, student etnologije NZ 66

Etnografska graĀa (ribarske druŐbe, sprave, godiŐnji obiĀaji, porod, svadba, smrt)

Hrvatska: Dalmacija: otok Murter

1956.

19 str.

Macan, Tomislav NZ 140a-b

Stare pjesmice iz Őupe dubrovaĀke. MljeĀani u svojim pripovijestima

Hrvatska: Dalmacija: Őupa dubrovaĀka

1929.-1932.

104 str.

Macan, Trpimir, st. NZ 166

Maslinarstvo na Dugom otoku.

Hrvatska: Dalmacija: Dugi otok

1966.

41 str.

MarinkoviĀ, Marinko NZ 137

Narodno blago iz mjesta BruŐke u Bukovici (narodne pjesme)

Hrvatska: sjeverna Dalmacija: Bukovica, BruŐka

1980.

168 str.

MilakoviĀ, Josip, profesor NZ 26

Nekoliko rijeĀi, fraze i poslovice iz Zaostroga. Nekoliko jeziĀnih osobina iz Bosne

Hrvatska: Dalmacija: Zaostrog

1887.-1915.

12 str., 1 pismo

PetriĀ, Mario, student etnologije NZ 78

LonĀarstvo u Potravlju

Hrvatska: Dalmacija: okolica Sinja, Potravlje

1952.

10 str.

Radan, Stjepan, radnik NZ 128

Sinjska krajina - ljepota života i običaja
Hrvatska: Dalmacija: Sinjska krajina
1970.
150 str.

Sentić, Martin, svećenik NZ 118

Izreke i poslovice
Hrvatska: Dalmacija: Konavle
1966.
2 str.

Stažić-Oštrić, Olga, asistentica Etnografskog muzeja u Zagrebu NZ 35

Tkalačka vještina na otoku Lopudu
Hrvatska: Dalmacija: otok Lopud
1951-1952.
43 str., 8 tablica crteža

Stepanov, Stjepan NZ 101

Muzički folklor otoka Mljeta (s notnim zapisima)
Hrvatska: Dalmacija: otok Mljet
1960.-1961.
12 str.

Stojanović, Andrija NZ 91

Obrada zemlje i stočarstvo na otoku Mljetu
Hrvatska: Dalmacija: otok Mljet
1958.
35 str.

Šetka, dr. Jeronim, franjevac NZ 50

Zbornik hrvatskih narodnih pjesama iz Dalmacije
Hrvatska: Dalmacija
s.a.
72 str.

Šetka, dr. Jeronim, franjevac NZ 63

Hrvatska pučka religiozna poezija
Hrvatska: Dalmacija: okolica Sinja. Bosna i Hercegovina: Hercegovina
1954.
197 str.

Šetka, Jeronim NZ 108

Zbornik hrvatskih narodnih poboŹnih pjesama

Hrvatska: Dalmacija: okolica Sinja

1954.

393 str.

Šoljan, Petar NZ 169

Ogledac bodulskog narjeĀja. (10 pjesama, 2 pripovijetke)

Hrvatska: Dalmacija: otok Hvar, Starigrad

1888.

28 str.

Źganec, dr. Vinko NZ 89

Snimanje muziĀkog folkloru u Poljicama

Hrvatska: Dalmacija: Poljica

1959.

15 str.

ŹivkoviĀ, BoŹena, studentica etnologije NZ 40

Prerada brnistre u Zatonu kod Šibenika

Hrvatska: Dalmacija: okolica Šibenika, Zaton

1953.

2 str.

ŹivkoviĀ, BoŹena, studentica etnologije NZ 54

Svadbene obiĀaji u mjestu Āista Velika

Hrvatska: Dalmacija: Āista Velika

1953.-1954.

4 str.

LITERATURA I IZVORI

DELORKO, Olinko, 1976. *Narodne pjesme otoka Hvara prema zapisima osmorice sabiraĀa Matice hrvatske u devetnaestom stoljeĀu*, Āakavski sabor, Split.

MACAN, Trpimir, 1995. *Hrvatska povijest*, Matica hrvatska, Zagreb, 179-180.

MARKOVIĀ, Mirko, 1988. "Osvrt na stogodišnji rad Odbora za narodni Źivot i obiĀaje". U: *Spomen-spis povodom obiljeŹavanja stogodišnjice postojanja i rada Odbora za narodni Źivot i obiĀaje JuŹnih Slavena u sastavu Jugoslavenske akademije 1888-1988*, posebna izdanja JAZU, Zagreb, 5-35.

ŠIMUNOVIĀ-PETRIĀ, Zorica, 1988. "Popis rukopisa u arhivu Odbora za narodni Źivot i obiĀaje". U: *Spomen-spis povodom obiljeŹavanja stogodišnjice postojanja i rada Odbora za*

narodni život i običaje Južnih Slavena u sastavu Jugoslavenske akademije 1888-1988, posebna izdanja JAZU, Zagreb, 37-67.

COLLECTORS OF ETHNOGRAPHIC AND FOLKLORISTIC MATERIALS
FROM DALMATIA IN THE MANUSCRIPT COLLECTION OF ZBORNIK
ZA NARODNI ŽIVOT I OBIČAJE AND MATICA HRVATSKA IN THE ARCHIVES
OF ETHNOLOGICAL INSTITUTE OF THE CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES
AND ARTS IN ZAGREB

Summary

This contribution illustrates ethnological and folkloristic materials from Dalmatia in the manuscript collections of *Zbornik za narodni život i običaje (ZbNŽO)* and *Matica hrvatska (Matrix Croatica, MH)*, archived in Ethnological Institute of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU) in Zagreb. In this paper, the authors discuss 144 collections that deal with the manuscript materials from Dalmatia, from the total of 640 manuscripts that make up the manuscript collection of the HAZU's Ethnological Institute. This paper describes individual manuscript collections and points out the fact that the materials from Dalmatia include all of the general features that characterize the Collection as a whole, and that its contents belong to the oral tradition of a specific region. Finally, the paper emphasizes that this material is priceless today, because it is indeed regional Croatian traditional material that is, according to the manuscripts' data, about two hundred years old.

Ethnologists, anthropologists and folklorists have a solid basis in this authentic material, because it is here to be comparatively used together with their own fieldwork research and notes. Protection and scholarly treatment of this immensely valuable material will enable the creation of works that deal with the traditional culture, the publication of Croatian ethnographic monographs, the comparative research on oral literature, the compilations of anthologies of folk poems and the editing of different critical publications of manuscript collections.

Keywords: Dalmatia; ethnography; folklore studies; collectors; manuscript materials

Translated by Sanja Kalapoš Gašparac